

Aan	Gemeenteraden in de regio Zuid-Kennemerland/IJmond
Van	Colleges van B en W van de regio Zuid-Kennemerland/IJmond
Betreft	Woonakkoord Zuid-Kennemerland/ IJmond 2021-2025
Datum	22 juni 2020
Behandelend ambtenaren	Martine de Graaf (Haarlem), Jasper Ravestijn (Velsen)

Geachte leden van de gemeenteraden in de regio Zuid-Kennemerland/IJmond,

De regiogemeenten in Zuid-Kennemerland/IJmond willen gezamenlijk een Woonakkoord opstellen. Het Woonakkoord vervangt het huidige Regionaal Actie Programma (RAP) Wonen: “De regio geeft thuis!”, dat in 2020 afloopt. Met deze brief informeren wij u over het product Woonakkoord en het proces om begin 2021 het Woonakkoord ter besluitvorming aan de gemeenten voor te leggen.

Woonakkoord

Het Woonakkoord vormt de regionale en lokale uitwerking van de provinciale Omgevingsvisie (vastgesteld door de provincie op 19 november 2018) en de Woonagenda (vastgesteld op 4 april 2020). Met de Woonagenda wil de provincie uitvoering geven aan een aantal doelstellingen uit de Omgevingsvisie, zoals het bouwen van voldoende betaalbare en duurzame woningen en het bevorderen van de regionale samenwerking. Om deze uitgangspunten, speerpunten en richtinggevend principes uit de Woonagenda door te laten werken op regionaal en lokaal niveau, komen er regionale Woonakkoorden. In tegenstelling tot het huidige RAP is de provincie ook één van de ondertekenende partijen.

De portefeuillehouders wonen van de gemeenten in de regio Zuid-Kennemerland/IJmond willen de huidige samenwerking in het RAP graag een vervolg geven in een Woonakkoord voor Zuid-Kennemerland/IJmond. Het Woonakkoord Zuid-Kennemerland/IJmond, dat zal worden opgesteld met subsidie vanuit de provincie (RAP-Woonfonds), zal gaan bestaan uit twee delen. Deel A is het meerjarige bestuursakkoord met doelen en uitgangspunten op hoofdlijnen. Deel B is het jaarlijks te actualiseren overzicht van acties en afspraken. De provincie heeft in de Woonagenda een aantal voorwaarden en suggesties geformuleerd ten aanzien van een op te stellen Woonakkoord. Verplichte onderwerpen zijn woningbouwprogrammering en duurzaamheid bij nieuwbouw. De regio kan ook andere onderwerpen opnemen, zoals bijvoorbeeld betaalbaarheid of wonen en zorg.

De provincie werkt nog aan een subsidieregeling voor de uitvoering van de woonakkoorden. Voor de periode 2021 – 2025 is twee miljoen euro subsidie voor de gehele provincie beschikbaar. Dat is minder dan voor het huidige RAP en ook niet gelabeld per regio. De

subsidievoorwaarden zijn nog niet bekend. Vooralsnog gaan we er vanuit dat de regio 50% van de kosten zelf zal moeten cofinancieren.

Een Woonakkoord dient niet alleen te voldoen aan de voorwaarden van de provincie, maar dient ook meerwaarde te hebben voor de regiogemeenten zelf. We staan daarom uitgebreid stil bij:

1. de verwachtingen op het gebied van regionale samenwerking,
2. de focus in onderwerpen die onderdeel zijn van het Woonakkoord en
3. flexibiliteit om in te kunnen spelen op actualiteiten.

Met de portefeuillehouders Volkshuisvesting van de regio Zuid-Kennemerland/ IJmond zijn hier in juni verkennende gesprekken over gevoerd.

1. Manieren van samenwerking

Meerwaarde in regionale samenwerking betekent zoeken naar gemeenschappelijke belangen. De woningmarkt is een regionale woningmarkt; veel woningzoekenden kijken over de gemeentegrenzen heen. Het woningaanbod en de woonmilieus in de regio vullen elkaar aan. Gemeenten kunnen gezamenlijk optrekken en elkaar versterken bij het aangaan van de uitdagingen die de woningmarkt stelt.

Met zeven gemeenten in de regio, lopen lokale belangen niet altijd parallel met elkaar. Omdat de democratie op lokaal niveau georganiseerd is, kan dat spanningen opleveren. Het is daarom belangrijk om goed en open met elkaar het gesprek te voeren en inzicht te hebben in elkaars situatie en belangen. Regionale samenwerking vergt geven en nemen en soms nog wat dieper zoeken naar het gemeenschappelijke belang onder (ogenschijnlijk) tegenstrijdige belangen, maar ook elkaar durven aan te spreken als afspraken anders verlopen. Afspraken helder en zo concreet mogelijk formuleren kan daarbij helpen. Daarnaast betekent regionale samenwerking niet dat alle gemeenten het voortdurend met elkaar eens moeten zijn of dat hetzelfde resultaat gewenst is. Regionale samenwerking kan op diverse manieren worden vormgegeven, zoals:

1. kennis en ervaring delen,
2. gezamenlijk optrekken vanwege efficiëntie,
3. gezamenlijke doelen nastreven, zoals het verduurzamen van de woningvoorraad, of
4. verplichte regionale samenwerking, bijvoorbeeld in de uitwerking van Omgevingsverordening van de provincie Noord-Holland.

2. Inhoud van het Woonakkoord

De provincie heeft een aantal onderwerpen genoemd als verplichte onderdelen in het Woonakkoord. De regio is vrij om hier onderwerpen aan toe te voegen. Uit een evaluatie van het RAP bleek dat er behoefte was aan focus (het RAP kent 25 actiepunten). De beperkte ambtelijke capaciteit en financiële middelen kunnen zo gericht worden ingezet en op de verkozen doelen kan meer worden bereikt. Dat geeft meer focus, voldoening en resultaat. Bovendien is er meer ruimte om kennis te delen en informatie uit te wisselen.

Omdat wij meer focus als een succesfactor voor de regionale samenwerking beschouwen, is dit een centraal uitgangspunt bij de vormgeving van de aanpak. Daarom stellen wij voor om niet eerst bij een grote groep stakeholders op te halen welke wensen er leven over het woonbeleid in de regio, maar om eerst in eigen kring, gemeenten en provincie, goed na te denken over de kern waaruit de regionale samenwerking zou moeten bestaan. Kernvragen daarbij zijn:

- Wat zijn de belangrijkste gemeenschappelijke opgaven waar we voor staan in de regio?

- Wat willen we bereiken en wat is onze ambitie?
- Voor welke van deze opgaven heeft regionale samenwerking meerwaarde?
- Bij welke van deze onderwerpen beïnvloeden we elkaar c.q. is het noodzakelijk dat we ons beleid afstemmen?
- Op welke onderwerpen gaan we ons niet langer op regionaal niveau inzetten?

Verder kan gemeld worden dat het onlangs verschenen woonwensenonderzoek “Wonen in de Metropoolregio Amsterdam” (WiMRA) 2019 een van de onderleggers van het Woonakkoord is. De regio heeft verder opdracht gegeven om op basis van het WiMRA 2019 een woningmarktanalyse uit te laten voeren, om de woningbehoefte voor de komende jaren te laten doorberekenen en vraag en aanbod te vergelijken. Dat laatste onderzoek betaalt de provincie mee door cofinanciering vanuit het huidige RAP-woonfonds. Dat geldt ook voor het Woonakkoord. Op basis van deze recente cijfers ontstaat een actueel Woonakkoord.

3. Behoeftte aan flexibiliteit

Ook heeft de regio behoefte aan flexibiliteit in de afspraken. De provincie biedt deze mogelijkheid. Zowel in haar eigen Woonagenda als in de Woonakkoorden streeft zij naar een flexibele, jaarlijks te herziene actieagenda. Voor de Woonakkoorden suggereert zij een nuttig onderscheid in lange termijn doelen (bestuursakkoord) en de actieagenda. Die laatste kan jaarlijks worden geactualiseerd. Flexibiliteit is belangrijk voor de regio om in te kunnen spelen op nieuwe ontwikkelingen en verschuivende prioriteiten. De door de provincie in de Woonagenda voorgestelde vorm van een bestuursakkoord met daarnaast een actieplan dat jaarlijks kan worden aangepast, sluit hier goed op aan.

Door het aantal onderwerpen en afspraken te beperken en door ruimte te geven aan flexibiliteit.. Zo ontstaat er meer gelegenheid om met elkaar in gesprek te gaan, inhoudelijke discussie te voeren en inspiratie op te doen.

Proces richting Woonakkoord

De regio heeft een extern procesbegeleider (bureau RIGO Research en Advies) aangesteld om de gemeenten te begeleiden naar een Woonakkoord. Dit is mogelijk gemaakt met subsidiëring vanuit het huidige RAP. In het portefeuillehoudersoverleg Volkshuisvesting van 27 mei 2020 heeft de regio Zuid-Kennemerland/ IJmond ingestemd met het plan van aanpak zoals door bureau RIGO Research en Advies is opgesteld (bijlage A).

Onderdeel daarvan is het betrekken van de stakeholders, waaronder de gemeenteraden in de regio. Om invulling te geven hieraan wordt na de zomer een bijeenkomst voor stakeholders waaronder raadsleden georganiseerd om inbreng te leveren. Aan de orde komen:

- Terugkijken naar de afgelopen RAP-periode, en wat daarin is bereikt;
- Nieuwe ontwikkelingen en ambities delen, onder andere de ontwikkeling van de woningbehoefte;
- Vooruit kijken naar de gezamenlijke opgaven en te bespreken wat we daarvoor van elkaar nodig hebben.
- Presenteren welke voorlopige afwegingen tot nu toe zijn gemaakt door gemeenten en provincie voor het Woonakkoord. En er wordt gepeild in hoeverre de stakeholders deze keuzes ondersteunen;

- Ophalen wat er leeft bij de stakeholders.

Indien het mogelijk is, zal de bijeenkomst fysiek plaatsvinden. Als de omstandigheden zich er niet toe lenen fysiek bijeen te komen, zal een digitaal alternatief plaatsvinden. Daarvoor zijn reeds twee vormen bedacht: een uitgebreide enquête of een *serious game*. In beide gevallen worden de deelnemers meegenomen in de kansen en dilemma's van de regionale samenwerking. De game of enquête zal duidelijk maken welke afwegingen de deelnemers (betrokkenen, stakeholders) maken, wat zij belangrijk vinden. Ook wordt gekeken of wellicht medeondertekening van stakeholders tot de mogelijkheden behoort.

Indien de opbrengsten van deze sessie daarom vragen, zullen vervolgmomenten met de gemeenteraden gepland worden. Zodoende nemen we u stap voor stap mee richting begin 2021, wanneer we een definitief Woonakkoord verwachten.